

En redegjørelse fra admiral Assmann

I «Morgenbladet» 1951 gjengav jeg i nr. 160 og nr. 165 tre uttalelser vedrørende okkupasjonens forhistorie i fhv. viseadmiral Kurt Assmann's arbeider «The German Campaign in Norway» (1948) og «Deutsche Schicksalsjahre» (1950). Sistnevnte bok anmeldte jeg i nr. 211 og 212.

Jeg sendte først mine artikler og 11. oktober 1951 Skodvin's avhandling i «Syn og Segn» til admiralen. Da oversettelsen tok tid, kunne han først 11 desember sende sitt svar til Skodvin, det ble offentliggjort i «Morgenbladet» nr. 297. Dette nummer sendte jeg 23. desember til admiralen, sammen med Skodvin's nye avhandling i «The Norseman». Samtidig anmodet jeg om forklaring av de tre uttalelser og nevnte ambassadør Erik Colban's dementi i «Morgenbladet» nr. 217.

Med brev av 4. januar 1952 sendte admiralen den redegjørelse som her gjengis i såvidt mulig ordrett oversettelse.

Johan Scharffenberg

ADMIRAL ASSMANN'S SVAR

I det engelske tidsskrift «The Norseman» (november—desember 1951) har Magne Skodvin offentliggjort ett meget dypttrengende og innholdsrikt arbeid om emnet «German and British-French Plans for operations in Scandinavia 1940». Her har han kunnet bruke et meget rikholdigt historisk materiale som ennå ikke stod til rådighet da jeg utarbeidet «The German Campaign in Norway» for det britiske admiralitet.

Jeg tror man neppe vil kunne innvende noe mot den fremstilling han gir, med én unntagelse: slutten av sitt arbeid taler han om de to «skoler», den ene for hvem den britiske minelegning de norske territorialfarvann bare skulle være forspillet for den etterfølgende landgang i Norge, og den annen «skole» hvoretter landgangen — ganske uavhengig av minelegningen — under alle omstendigheter først skulle foregå etterat en «act of aggression by the Germans» var gått forut.

Han hevder den annen tese. Merkelig nok fører han som kronvitne Churchills kjente uttalelse i første bind av sine krigserindringer: «As our mining of Norwegian waters might provoke a German retort, it was also agreed that a British brigade and a French contingent should be sent to Narvik, to clear the port and advance to the Swedish frontier. Other forces should be dispatched to Stavanger, Bergen and Trondheim in order to deny these bases to the enemy.»

Etter mitt skjønn er Churchill nettopp ved denne uttalelse kronvitne for den førstnevnte «skole». Thi Churchill sier jo ikke: «if (for det tilfelle at) our mining should provoke a German retort, it was agreed...», men han sier helt klart: «as (da) our mining might provoke...».

I denne tolkning av Churchills uttalelse blir man styrket ved sluttordet: «to deny these bases to the enemy». Når man vil slå igjen døren for nesen på noen, må man være der før ham for å lukke den!

På dette sted vil jeg også henviser til den offisielle britiske kilde som jeg har sitert s. 131 i min bok «Deutsche Schicksalsjahre». Etter den skulle de allierte tropper først lande når tyskerne ville ha krenket norsk område eller når det med sikkerhet var å vente at de tilsiktet å gjøre det. I følge Churchill ble det nettopp med sikkerhet ventet at de ville gjøre det!

Skodvin mener — og denne teori synes meg noe kunstig — at den tyske reaksjon på minelegningen hadde kunnet komme i en form som ennå levnet nordmennene tid til å kalle britene til hjelp således at de allierte landinger da kunne bli gjennomført uten motstand fra norsk side. Thi — det innrømmer Skodvin også — allierte landinger hadde i hvert fall måttet følge som en «logical consequence» hvis det militære formål med minelegningen skulle bli oppnådd. I det at de allierte landingstroppe bare var utrustet for en «unopposed landing», ser Skodvin en grunn for den antagelse at den britiske ledelse i virkelig heten har regnet med en slik tingenes utvikling.

Så meget om Skodvins tese om den «annen skole».

Fra norsk side er jeg blitt beatt om også å ta stilling til enkelte spesielle spørsmål som interessere særlig i Norge.

På s. 129 i min bok har jeg skrevet at den britiske utenriksminister Lord Halifax 6. febr. 1940 meddelte den norske sendemann i London at England ville skaffe seg visse støttepunkter på den norske kyst «for å stoppe den tyske malintransport».

Den daværende norske sendemann i London, Colban, har dementert denne fremstilling.

Johan Scharffenberg mener at det kanskje foreligger en forveksling med den britiske note av 6.

januar 1940 (offentliggjort i den svenske publikasjon: «Förspelet till det tyska angreppet på Danmark och Norge den 9. April 1940»). Jeg kan ikke anta dette («Ich möchte das nicht annehmen»).

På s. 129 i min bok har jeg nevnt som kilde: «Opptegnelse av general Gamelin 10. mars 1940 (også statsminister Daladier til den franske sendemann i London, Corbin, 21. februar 1940)». Dette er dokumenter tyskerne tok som bytte ved erobringen av Paris.

Jeg vil på ingen måte dra tvil riktigheten av Colban's dementi, men — ville ikke en slik meddelelse fra Lord Halifax 6. febr vært den logiske følge av det nettopp avsluttede krigsråd i Paris hvor hjelp til Finnland via Norge var vedtatt som beslutning i begynnelsen av februar 1940?

Om de skritt som måtte tas etter den, skriver Churchill «Meanwhile every effort should be made to procure the assent and if possible the co-operation of the Norwegian and Swedes.»

Enn videre har jeg s. 129 skrevet: «Mitte Februar besichtigten englische und französische Generalstabsoffiziere im Einvernehmen mit norwegischen Behörden geeignete Landungsstellen». Også denne besiktigelse kan bli ansett som en «logisk følge» av krigsrådet i Paris, som en av de «efforts» Churchill nevner.

I mitt engelske arbeid «The German Campaign in Norway» er valgt ordlyden: «with Norwegian concurrence».

Den tyske ordlyd er sterkere enn den engelske, sterkere enn jeg tilsiktet etter meningen.

Det jeg ville si, er at besiktigelsen av landingsstedene fant sted «mit norwegischer Einwilligung».

Uten en sådan ville det neppe vært gjennomførlig at en krigsførende makts generalstabsoffiserer besiktiget landingsplasser i et nøytralt land. Her gjelder også den samme kildeangivelse som foregående avsnitt.

I mitt arbeid «The German Campaign in Norway» heter det om norsk forsvarsberedskap i slutten av mars 1940: «All forces had been instructed through a statement by the Norwegian Government to open fire immediately on any foreign warship or aircraft which infringed the neutrality of the country.»

However, according to reliable reports this order was not to apply to British ships or aircraft.

Jeg er blitt spurt om hva disse «reliable reports» var. Det dreier seg her om et utdrag av den tyske sjøkrigsledelses krigsdagbok hvor det i almindelighet ikke var brukelig å nevne de kilder som forsynet sjøkrigsledelsens hemmelige etterretningstjeneste.

114825

Stiftelsen norsk Orkustasjon, 20041 den
Jeg antar at det i dette tilfelle
har dreiet seg om en melding fra
agenter i Norge som i 1941 den
tyske «Abwehrdienst» og gjaldt
som pålitelige.

Til slutt vil jeg betone at jeg er —

overordentlig takknemlig for enhver påvisning av en feiltagelse som kan være kommet inn under arbeidet med felttoget i Norge. Thi jeg holder hele mitt historiske forskningsarbeid bevisst og streng selvtukt fri for enhver tendens som kunne forlede til mot bedre vitende å forskjønne tyske forholdsregler eller fordømme allierte.

Mitt arbeid tjener ene og alene utforskningen av den historiske sannhet. Det tror jeg også å ha ført bevis for da jeg skrev «Deutsche Schicksalsjahre».

Kurt Assmann.

Admiralen har her svart på de tre spørsmål i mitt brev av 23. desember 1951.

Ad. 1. Dokumentene fra Game-lin og Daladier i den tyske hvitbok VI nevner ikke noen henvendelse fra Lord Halifax til Colban 6. februar 1940.

Hvorfra er denne dato hentet?

Jeg finner det fremdeles mest sannsynlig at det er en forveksling med noten av 6. januar 1940.

Ad 2. Orlogskaptein E. A. Steen skrev i «Norsk Tidsskrift for Sjøvesen», mai 1951 (s. 179): «I midten av februar undersøkte britiske og franske stabsoffiserer mulige landingssteder i Norge».

Visstnok var dette et referat, men hvis Steen anså opplysningen som grunnløs, burde han vel tatt forbehold.

Kjente norske myndigheter (kanskje admiralstaben) et sådant besøk av allierte generalstabsoffiserer og deres oppdrag?

I tilfelle ville dette vært et norsk nøytralitetsbrudd, derfor er spørsmålet så alvorlig at en rettslig undersøkelse er påkrevet.

Ad 3. Jeg tok feil da jeg i «Morgenbladet» nr. 165, 1951, brukte uttrykket «Det britiske admiralitets vurdering». Jeg antok nemlig at admiralen hadde funnet disse «reliable reports» i det engelske arkiv, men etter hans forklaring antas kilden å ha vært agenter i det tyske etterretningsvesen i Norge.

Når det britiske admiralitet 1948 offentliggjorde «The German Campaign in Norway» i en offisiell serie som hemmeligt dokument for de militære myndigheter, hadde det medansvar for de der fremsette alvorlige beskyldninger.

1950 ble de gjentatt i «Deutsche Schicksalsjahre».

Har norske myndigheter — omframt ambassadør Colban — imøtegått dem?

Johan Scharffenberg.

Morgenbladet

18/1. 1952

2 (1-)